

OBNOVA OPĆINSKE ZGRADE U NOVIGRADU I ŠKOLE RUPALJ

Obnova stradalih stambenih zgrada u zadarskom je zaleđu uglavnom završena. Ostale su samo one zgrade koje spadaju u identitet nekog mjesta i koje su pod nekom vrstom zaštite. Uglavnom su to najsloženije i najskuplje zgrade koje je potrebno faksimilski obnoviti.

Upravo je takav slučaj i u Novigradu, živopisnom gradiću unutar Novigradskog mora, koji je okupiran 12. rujna 1991., a oslobođen 25. siječnja 1993. u akciji *Maslenica*. U tom su gradiću obnovljene praktički sve srušene i poharane zgrade, a upravo se obnavlja općinska zgrada, podignuta početkom 20. st. na samom vrhu uske novigradske drage, negdašnjem ušću bujičnog potoka. Ta je zgrada potpuno stradala u požaru nakon granatiranja 1991. Iskristili smo nedavni boravak u Zadru da obidemo ovo zanimljivo i složeno gradilište.

Nositelji su investicije Zadarska županija i općinsko poglavarstvo, a u obnovu su uključena i Ministarstvo kulture, Ministarstvo pravosuđa te Ministarstvo mora, turizma, prometa

REHABILITATION OF TOWN HALL IN NOVIGRAD AND SCHOOL IN RUPALJ

Activities aimed at rehabilitation of war-damaged houses in Zadar hinterland are now mostly completed. The reconstruction effort currently focuses on protected buildings and buildings that are considered indispensable for normal community life. In this respect the Novigrad town hall, built in the early 20th century and burned down and devastated in recent military operations, is currently being rehabilitated. The building is situated at the end of the long and narrow bay at the spot where a torrential creek used to empty into the sea. Otherwise, most residents have returned to Novigrad where they see their future in tourism and fishing, i.e. in activities with long-standing tradition in this region. A new school is being built in the vicinity of Zadar, in the village of Rupalj, at the place previously taken by the old school building, which was set ablaze and razed to the ground. The school will also have an apartment for the teacher, and is to open its doors to first pupils at the start of the next school year.

i razvitka. Zapravo ovo posljednje i sudjeluje gotovo s polovicom troškova obnove, a zgrada se i obnavlja u okviru sustava organizirane obnove, ali u koordinaciji s Konzervatorskim odjelom iz Zadra Uprave za zaštitu spomenika Ministarstva kulture. Riječ je naime o jednoj od najpoznatijih zgrada ovoga malog gradića koju je uoči Prvoga svjetskog rata u klasicističkom stilu izgradio slavni načelnik Grgur Oštrić. Taj je novigradski načelnik mnogo učinio za svoj

gradić na čelu kojega je bio punih četvrt stoljeća. Novigrad je pod njegovim vodstvom postao značajno mjesto sjevernokotarske i podvelebitske regije. Uspio je uspješno regulirati bujične vode u Novigradskoj dragi, što je u ono vrijeme bio pravi graditeljski pothvat. Ujedno je izgradio vodovod i doveo ga u mjesto. Sproveo je i velike akcije pošumljivanja pa su se obale uvale zazelenjele i te se borove šume i danas ističu kao primjer u šumarskoj struci. Uredio je putove, izgradio crkvu, školu i uredio luku. Isticao se i u opismenjivanju, a kao uspješan poduzetnik bio je ugledan rodoljub i preporoditelj i u Zadru, gdje je bio osnivač i *Hrvatskog sokola*.

Ipak vjerojatno je njegovo najveće djelo bila izgradnja velebne općinske zgrade na kraju novigradske luke, u čijem je zaleđu podignut i poseban gradski "đardin". Te se zgrade ne bi postidjela ni znatno veća i poznatija mjesta od ondašnjeg Novigrada koji je tada imao približno tisuću stanovnika.

Općinsku zgradu u Novigradu obnavlja *Oziris* d.o.o. iz Zadra, zapravo podizvoditelj *Atena* d.o.o. iz Zadra (glavni inženjer Žarko Vlahović, dipl.

Pogled na Novigrad s Fortice

Pogled na općinsku zgradu u Novigradu

ing. arh.), a gradilište vodi Kristijan Lipić, ing. građ. Projekt obnove izradio je *SM Ambijent* d.o.o. (glavni projektant Stjepan Vučemilović, ing. građ.), pod nadzorom Nenada Rimanića, ing. građ., iz Konzervatorskog zavoda u Zadru. Radove nadzire Zvonko Bosančić, dipl. ing. građ., iz *Gradenice* d.o.o. iz Dugopolja, a u ime Ministarstva mora, turizma, prometa i razvitka radove vodi Đurđa Ostović, dipl. ing. građ.

Na gradilištu se nalazi dvadesetak radnika. Radovi su započeli 17. studenoga 2003., a procjenjuje se da će sve biti dovršeno u svibnju ove godine. Vatra i eksplozija uništile su krovšte, međukatnu konstrukciju i stolariju. Sada se sve obnavlja i vraća u prvobitno stanje s poštovanjem svih detalja, uključujući dovratnike i žbuke. Cijena je svih radova 2,54 milijuna kuna.

Sve smo podatke o radovima na obnovi općinske zgrade, ali i o povijesti Novigrada te sadašnjem njegovu trenutku, saznali od Plamenka Anzulovića, predstavnika Općine za koordinaciju na radovima obnove. Od nje ga smo saznali i da je praktički u Novigradu sve obnovljeno, a obnavlja se i starohrvatska crkva Sv. Katarine.

Ostale su samo tri oštećene kuće, ali njihovi vlasnici nisu ni ostvarili pravo na obnovu. Uređeni su obala i trgovi, uvedena je javna rasvjeta, a trebalo bi još urediti i obalni zid i izgraditi kolektor za prikupljanje otpadnih voda. Uređuje se i muzejska

Obnova općinske zgrade

zgrada s knjižnicom u blizini općinske zgrade, a obavljaju se i zidne slike u crkvi Porođenja Blažene Djevice Marije. Čak je izrađena i projektna dokumentacija za obnovu novi-

gradskog ponosa – tvrđave Fortica koju su gradili ličko-krbavski velikaši Gusići-Kurjakovići. Na tom su glasovitom mjestu hrvatski ban Ivan Horvat i vranski prior Ivan Paližna bili 1386. zatočili kraljicu Mariju i njezinu majku Elizabetu (Jelisavetu) koja je u toj tvrđavi i umorena. Prema legendi, kraljica Elizabeta (žena Ludovika Anžuvina i kći bosanskog kralja Stjepana Kotromanića) u zatočeništvu je isplela kraljevski plašt (planitu) koji se i danas čuva u župnoj crkvi.

U Novigrad su se vratili svi njegovi negdašnji stanovnici, njih više od 600, a čak ih u popisu birača ima i više nego prije rata, vjerojatno zbog poreza na vikendice. Obnovljene su trgovine, uređeni kafići i ribarska konoba te obnovljen apartmanski hotel sa 150 postelja. Obnovljen je autokamp, a postoji i mala tvornica ribarskog pribora. Obnovljena je i osnovna škola u Paljuvu, a općina Novigrad uključuje još i mjesto Pridragu.

Razvio se i kulturni i športski život, a održavaju se i tradicionalni susreti svih mjesta u Hrvatskoj koja nose isto ime. To su još Novigrad u Istri, Podravini i na Dobri. Sve u svemu u

ovo se malo i lijepo mjesto vraća prijeratni život. Svoju budućnost stanovnici Novigrada vide u razvoju turizma i ribarstva, tradicionalne gospodarske grane kojoj pogoduje i plitko more veliki dotoci rijeke Zrmanje koji hrane morsku floru i faunu.

kih nekoliko godina zna povući, a potom u povratku poplaviti sve u vrhu svoje uvale, pa i prizemlje općinske zgrade u kojoj će, kao i prije, biti smještena gradska kavana. Smatraju da je ovo bila prilika da se zgrada podigne i tako zaštiti od budućih

U povratku u Zadar iskoristili smo priliku da posjetimo još jedno gradilište koje vodi negdašnje Ministarstvo javnih radova, obnove i graditeljstva, a sadašnje Ministarstvo mora, turizma, prometa i razvitka, a radove vodi Đurđa Ostović. Uostalom isti je i nadzor: *Gradenica* iz Dugopolja i ing. Bosančić. Riječ je o zgradi područne osnovne škole Rupalj u općini Poličnik. Ta je školska zgrada bila tijekom rata najprije granatirana, potom okupirana, devastirana i zapaljena. Stara je zgrada srušena do temelja i na njezinu mjestu izgrađena nova u sklopu koje je izgrađen i stan za učitelja. Predstoje još završni radovi i uređenje okoliša. Cijena je svih radova nešto veća od 3 milijuna kuna.

Radove izvodi *BIM-invest* d.o.o. iz Zadra, a izgradnju vode Dejan Birkić, ing. građ. i Božo Šušić, građ. teh. Projekt je izradila Snježana Topić Biloglav, ing. građ., iz tvrtke *Tobis* d.o.o. iz Zadra. Radovi su bili započeli prošle godine, a nešto intenzivnije u siječnju 2004. Vjeruje se da će sve biti završeno u travnju, a u svakom će slučaju škola biti spremna za sljedeću školsku godinu.

Branko Nadilo

Gradilište područne osnovne škole Rupalj

Napuštajući Novigrad saznali smo nešto što nam predstavnik općinskih vlasti nije spominjao. Naime poneki njegovi stanovnici nisu zadovoljni što se općinska zgrada obnavlja upravo onako kako je nekada izgledala. Naime Novigradsko se more sva

poplava. Ali to vjerojatno treba odbaciti jer da se zgrada kao vrijedna i značajna građevina nije u cijelosti obnavljala, vjerojatno ne bi ni bila obnovljena. To su jednostavno prigovori koji vrijede za gotovo svaku faksimilsku obnovu.

